

2. Міжнародний пакт про громадянські і політичні права : прийнято 16 груд. 1966 р. Генеральною Асамблеєю ООН. Док. ООН A/RES/2200 A(XXI) [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_043.

3. Кротов А. В. Свобода информации и право на информацию человека // Адвокатская практика. – 2007. – № 2. – С. 2-5.

4. Ковалева Е. Международно-правовое регулирование права доступа к информации // Власть. – 2010. – № 7. – С. 107-110.

Бондар В.

(наук. кер. – проф. Стрілець В.В.)

студент 1 курсу Полтавського юридичного інституту

Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого

Порівняльна характеристика кримінальних кодексів України та Республіки Польща

У статті проведено порівняльний аналіз українського і польського кримінального законодавства в контексті його розвитку і наближення до європейських стандартів. Актуальність цього дослідження спричинена кількома чинниками, найважливішими з яких є сусідство України та Польщі, їхня багаторічна співпраця у багатьох галузях суспільного життя і намагання України вступити до ЄС, членом якого є Польща.

У наш час Кримінальні кодекси України і Республіки Польща є нормативно-правовими актами, що створені на основі наступних міжнародних документів, які мають на меті контроль за дотриманням прав людини, а саме: Європейська Конвенція з прав людини 1950 р. (з протоколами); Європейські пенітенціарні правила (1987 р.), а також розроблених в рамках Організації Об'єднаних Націй міжнародних стандартів, що належать до цієї класифікаційної групи, а саме: Загальної декларації прав людини (1948 р.); Міжнародного пакту про громадянські та політичні права (1966 р.); Декларації про захист всіх осіб від катувань та інших жорстоких, нелюдських чи таких, що принижують гідність, видів поведження і покарання (1975 р.); Конвенції проти катувань й інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поведження і покарання (1984 р.)

Перший сучасний Кримінальний кодекс Польщі (ККП) діяв із 1932 р. Він був першим європейським кримінальним кодексом міжвоєнної доби і вважався найпрогресивнішим у Європі [1, с. 195]. Саме цей нормативно-правовий акт заклав прогресивні європейські тенденції кримінального законотворення і став важливим кроком для створення сучасної Польщі – правової європейської держави. Наступним був ККП 1969 р., що також взяв за основу положення класичної і соціологічної шкіл кримінального права, серед яких: принцип рівності всіх перед законом, гуманізму, індивідуалізації кримінальної відповідальності та багато інших [2]. Цей кримінальний кодекс набув чинності 1970 р. У 1971 р. були прийняті Кодекс про проступки і Кодекс про провадження у справах про проступки. Із 1982 р. діяв Закон про провадження у справах неповнолітніх. Це був загальний вигляд кримінального законодавства Польщі до 1997 р.. Із 1987 року у Польщі відбувалася кодифікація права, яка закінчилася через 10 років. Вона усунула багато недоліків і вплинула на розв'язання питань, які раніше не були регламентовані.

Що стосується України, то процес формування кримінального законодавства розпочався 1992 р. із скасування статей про вислання і заслання. У зв'язку із прийняттям 1996 р. Конституції України, яка закріпила нові пріоритети, а також визначила людське життя і здоров'я найвищою соціальною цінністю, 1997 р. був уведений у дію мораторій на смертну

кару. Але, незважаючи на зміни та доповнення, пристосований для незалежної України Кримінальний кодекс містив багато архаїзмів, прогалин, неточностей і суперечностей. Він майже не враховував зміни, що відбулися в економічних та політичних відносинах у нашому суспільстві, тож наступним значним кроком було прийняття нового Кримінального кодексу України (ККУ) 2001 р. [3, с. 84]. Головним його завданням є забезпечення охорони прав і свобод людини і громадянина. Також новий ККУ розподілив злочини на 4 категорії: 1) незначні; 2) середньої тяжкості; 3) тяжкі; 4) особливо тяжкі; розширив перелік злочинів, що можуть бути вчинені неповнолітніми і увів ще багато норм і правил, які були вже звичні для європейського кримінального законодавства, але не знайшли свого відображення у вітчизняному. Кодекс містив статті, які регламентували відповідальність за злочини, які скоєні у рамках нових для нашої постсоціалістичної країни відносин – ринкових.

Обидві країни зробили чимало послідовних кроків в питанні удосконалення свого кримінального законодавства і усіма способами намагаються відійти від правил і звичаїв, що сформувалися за тоталітарної системи. Законодавці України і Польщі до наших днів намагаються стандартизувати кримінальні кодекси своїх країн із нормативно-правовими актами ООН і Європейського союзу. Для України початок XXI ст. став досить продуктивним у цій сфері, бо було прийнято новий Кримінальний кодекс і ще низку документів, які позитивно вплинули на кримінальне право. Але після подій 2013-2014 рр., які мають назву «Революція Гідності» і встановлення нового політичного режиму у кримінальному праві нашої країни стали проявлятися деякі регресивні тенденції.

Порівнюючи дві сусідні країни – Україну і Польщу на предмет відповідності їхнього кримінального законодавства європейським стандартам можна сказати, що Польща досягла більших успіхів у процесі стандартизації свого кримінального права з європейським. На це є декілька причин:

- 1) Україна мала на це менше часу і досвіду;
- 2) протягом 1987 - 1997 рр. у Польщі відбувалася кодифікація власне польського кримінального права;
- 3) Україна перебувала під впливом тоталітарного режиму більше, ніж Польща, і вітчизняним законодавцям важче боротися з його наслідками;
- 4) ментальність поляків (політична еліта Республіки Польща не тільки створює, а і виконує норми власного законодавства).

Як висновок можна сказати, що за роки незалежності Україна достатньо далеко відійшла від радянських норм кримінального права і перейняла частину європейських законотворчих традицій, але у нашій країні все ще не утвердився принцип верховенство права.

Література:

1. Сенько М. М. Розвиток сучасної науки кримінального права в Республіці Польща // Часоп. Київ. ун-ту права : Укр. наук.-теорет. часоп. – К. : Київ. ун-т права. – 2008. – № 1. – С. 194–196.
2. Яцишин М. М. Порівняльний аналіз українського та польського кримінально-виконавчого законодавства в контексті європейських вимог / М. М. Яцишин // Науковий вісник Волинського національного університету ім. Лесі Українки. - Луцьк, 2009. - № 3 : Міжнародні відносини. - С. 149-153.
3. Терлюк І.Я. Огляд історії кримінального права України. Навчальний посібник.- Львів: Ліга-Прес, 2007.